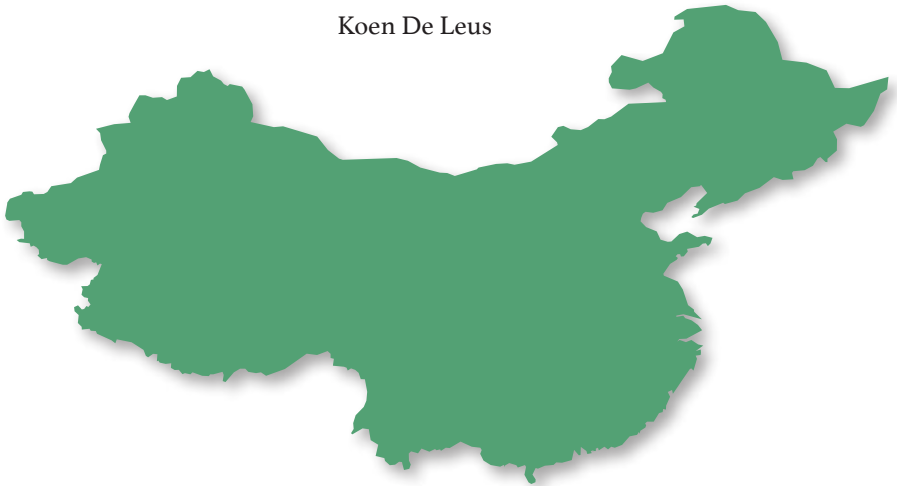

Studiereis *naar* **China**

Koen De Leus

Van 15 tot 28 september 2018 trok Koen De Leus*,
Chief Economist bij BNP Paribas Fortis, naar China.

Hij bezocht er diverse steden en bedrijven.
In dit verslag deelt hij enkele indrukken die hij opdeed
in de economische grootmacht.

* De opinies in deze publicatie zijn die van de auteur en geven niet noodzakelijk het standpunt van BNP Paribas Fortis weer.

1. Chinees-Amerikaanse handelsoorlog: welke van de drie?	3
2. Zeepbellen aanpakken	6
3. Zeepbellen en Trump dwingen Chinezen tot meer groei via consumptie	11
4. In een rotvaart naar een digitale maatschappij	15
5. China : land van extremen en paradoxen	25

De redactie van deze tekst werd afgesloten op 5 december 2018.

1. Chinees-Amerikaanse handelsoorlog: welke van de drie?

“China wil een deal, maar volgens mij zijn ze daar niet klaar voor. Daarom hebben we ook een aantal bijeenkomsten afgezegd.” Dat vertelde Trump in oktober 2018. Er is een alternatieve waarheid, leerden we tijdens onze studiereis in China. Een vraag die de Chinezen zich stellen, is: welke handelsoorlog zijn we hier eigenlijk aan het uitvechten? Reagerend op de uithaal van de Amerikaanse president, stelde de Chinese ambassadeur in Washington, Cui Tiankai, dat “de VS moeten duidelijk maken wat ze precies willen.”

Drie opties dienen zich aan. De eerste volgt de redenering van de Amerikaanse Minister van Financiën Steven Mnuchin. Die stelt dat de Chinezen hun beloftes niet nakomen inzake bescherming van intellectuele eigendomsrechten, reciprociteit, toegankelijkheid voor buitenlandse ondernemingen, enzovoort. China trad eind 2001 toe tot de Wereldhandelsorganisatie (WHO) en beloofde een geleidelijke openstelling van zijn economie. Dat gebeurt vooral de laatste jaren tergend langzaam. In haar in september gepubliceerd rapport wijst de Europees-Chinese Kamer van Koophandel op een toenevend ‘hervormingsdeficit’: de kloof tussen de snelle groei en het ritme waarmee de Chinese economie hervormt, neemt toe. De organisatie schuift 832 (!) aanbevelingen naar voren om die kloof te dichten.

Puber

De kritiek is terecht. China gedraagt zich als een puber: blij met alle voordelen die opgroeien met zich meebrengt, maar de verantwoordelijkheid die ermee gepaard gaat niet willen dragen. Bij de toetreding tot de WHO kreeg China wat ruimte toegedicht door zijn status van land in ontwikkeling. Vandaag is het de op een na grootste economie en moet het, net als de andere grote landen, de regels beginnen te volgen. Dat is moeilijk om te slikken. Waarom de voordelen die men voorheen genoot plots opgeven? In deze oorlog is een deal zeker mogelijk.

Dat is veel moeilijker bij optie twee. Die weerspiegelt de visie van onder meer Peter Navarro, de handelsadviseur van Donald Trump. Volgens Navarro is een handelsoorlog een instrument om zaken te herbalanceren in de

richting van hoe ze waren. Met andere woorden: het is een middel om China 'klein' te houden. De VS heeft schrik zijn globale hegemonie te verliezen. Eind jaren 70 was de Amerikaanse economie 16 keer groter dan die van China. Vandaag is dat verschil geslonken tot 1,6: 12,2 miljard dollar (China) versus 19,4 miljard voor de VS. Zonder ongelukken is de Chinese economie over een tiental jaar groter dan de Amerikaanse. Dat zint de Amerikanen allerminst.

Technologisch leiderschap

De grootste zijn wereldwijd brengt ook mee dat je bepaalde standaarden kunt opleggen. Het impliceert technologisch leiderschap in sommige sectoren. Een mooi voorbeeld, en een nachtmerrie voor de VS, is de huidige situatie in 5G-technologie. Vier wereldspelers domineren de markt: twee Europese (Nokia en Ericsson en hun partners) en twee Chinese (ZTE en, vooral, Huawei). “De evolutie van 4G naar 5G moet je vergelijken met het verschil tussen een Mercedes 180C en een 550S-serie”, legde de vice-president voor corporate affairs van Huawei me uit.

De essentie is dat 5G de sleutel is voor het Internet of Things. Machines zullen met elkaar kunnen communiceren, autonome wagens worden een feit, en de productiviteit wereldwijd krijgt een stevige duw in de rug. De Chinezen – of zelfs de Europeanen – de controle overhandigen op heel die informatiestroom, is geen optie voor de VS. China afsluiten van Amerikaanse toptechnologie kan de snelle opkomst van het land vertragen. Dat versterkt China enkel in zijn visie dat het snel zelfvoorzienend moet worden. Vandaar ook het Made in China 2025-programma, waarin gesteld wordt dat 70% van de toeleveranciers in de 12 gedefinieerde sectoren van de toekomst Chinees zouden moeten zijn. De richting waarnaar China wordt gedreven, is er een van een meer gesloten economie.

De derde handelsoorlog die de VS voeren, is die die gestuurd wordt door alle zaken die op een bepaald moment in het hoofd van president Trump opkomen: China die de jobs van de Amerikanen inpikt, China die voortdurend zijn munt manipuleert, enzovoort.

Onmogelijke spreidstand

Die onvoorspelbaarheid boven op de onmogelijke spreidstand van de verschillende opties – meer openstelling voor Amerikaanse bedrijven versus het willen terughalen van productie naar de VS versus China afsluiten van Amerikaanse technologie – zorgt voor terughoudend bij de Chinezen om nieuwe voorstellen op tafel te leggen. Zolang de Amerikaanse administratie er zelf niet uit is welke oorlog ze willen voeren, is een deal niet mogelijk. Zij die hopen dat deze handelsoorlog zal bedaren zullen bedrogen uitkomen.

2. Zeepbellen aanpakken

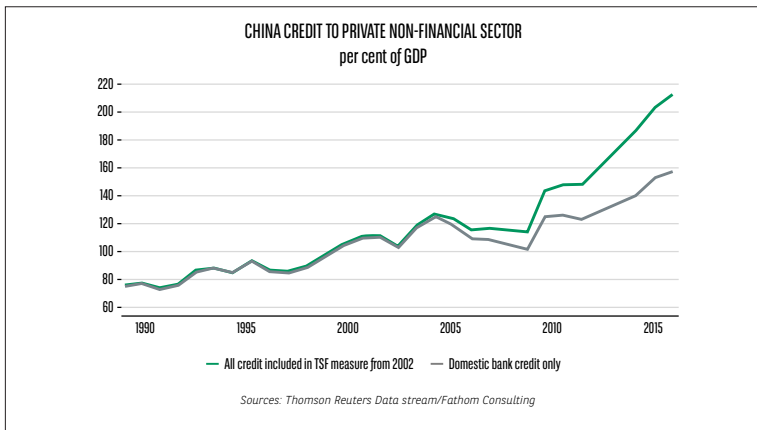
De impact van de geopolitieke onrust en de vrees voor een verdere escalatie van de Chinees-Amerikaanse handelsoorlog op de groei tijdens het derde kwartaal (6,5%) bleef al bij al beperkt door bestellingen die nog vlug waren geplaatst om de tarieven te vlug af te zijn. De eerste indicaties van de impact van Trumps toorn zullen in het vierde kwartaal zichtbaar zijn.

De hogere Amerikaanse tarieven zullen de Chinese economie niet onderuit halen. Ramingen van de maximale impact blijven allen onder 1%, zelfs indien het huidige tarief van 10% wordt opgetrokken in maart volgend jaar naar 25%. Op een groei van 6,5% is dat niet dramatisch. Op lange termijn zullen bedrijven evenwel hun aanvoerketen in China voor Amerikaanse producten in vraag stellen. Het Nederlandse Philips deed dat onlangs al. Buitenlandse investeringen in China zouden een serieuze knauw kunnen krijgen. Een terugval van de investeringen zou een globaal fenomeen worden indien de globalisatietrend achteruitgaat.

Hellend vlak

Het probleem van China is dat de groei zich reeds op een hellend vlak bevindt. De mogelijke terugval van de export komt boven op de strijd tegen zeepbellen en onevenwichten die de Chinese overheid sinds enkele kwartalen heeft ingezet. Met welke problemen kampt het land? We onderscheiden er drie: de schuldzeepbel, een vastgoedzeepbel en de hervorming van de staatsbedrijven.

China zette enkele kwartalen geleden een intern agentschap op om het schuldprobleem in kaart te brengen. De krediet schulden aan niet-financiële ondernemingen is in de VS sinds de Grote Financiële Crisis opgelopen van 120% van het bbp naar 220%. De o-rente in de VS haalde ook de Chinese rentevoeten onderuit. Zo kon de opwaartse druk op de renminbi tegenover de dollar wat afgelaten worden. Het neveneffect was wel een explosie van kredieten.

Die kredieten gingen verschillende richtingen uit. De twee belangrijkste bestemmingen waren lokale overheden en overheidsbedrijven. De kredieten aan overheidsbedrijven stegen vooral de laatste jaren zeer sterk van 12% naar 22% van het BBP. Het schuldniveau van lokale overheden schoot eveneens de hoogte in met daartegenover niet altijd even geslaagde infrastructuur- en vastgoedinvesteringen. Provinciale overheden, die een veel betere kredietrating hebben dan de lokale overheden, gaven de vorige kwartalen obligaties uit om die lokale schulden over te nemen. De schulden zijn er nog, maar het risico op wanbetaling evenals de te betalen rente is daardoor verminderd.

Schaduwbanksysteem

Een bijkomend probleem is dat er in de loop van de jaren zich ook een aanzienlijk schaduwbanksysteem heeft ontwikkeld dat buiten de controle van de bankregulator valt. Financiële instellingen – niet-bankinstellingen – verstrekken hier kredieten vaak tegen hogere rentevoeten. Afnemers van die kredieten vinden we terug bij staatsbedrijven, lokale overheden en kleinere ondernemingen die moeilijker bij de grote banken terecht kunnen voor kredieten. Rijke particulieren op zoek naar hogere opbrengsten brengen het geld aan. Maar ook banken op zoek naar hogere marges lieten zich ertoe verleiden.

Een ander product dat het voorbije decennium immens populair was bij de doorsnee Chinese burger is een semi-gegarandeerd ‘investeringsproduct’. Het totale aantal banken in China wordt geraamd op 4.400 eind 2016, waar-

van amper een 50-tal ertoe doen. De rest zijn plaatselijke banken die niet kunnen opboksen tegen die mastodonten. De Chinese overheid zocht een manier om het geld van de burgers ook aan de kleinere banken toe te vertrouwen. Die konden met die verworven fondsen dan kredieten toestaan aan kleinere KMO's.

Door het mooie rendement en de impliciete garantie van de overheid werd het product echter een topper. De omvang is ondertussen opgelopen tot 50% van het totaal aan deposito's in banken. Tegenover dat product staat echter niets van kapitaal. Bij een aanhoudend sterke economie stelt er zich geen probleem. Maar wat als de economie plots eens keert? Kunnen de gelden dan nog terugbetaald worden? Vandaar dat de overheid die impliciete garantie expliciet heeft weggenomen en de banken opgedragen heeft om dit superproduct te laten uitdoven. Zeer langzaam natuurlijk opdat de kleinere KMO's niet van het ene op het andere jaar zonder financiering zouden zitten.

Cashloze maatschappij

Een laatste vorm van schaduwbanken zijn de betalingsplatformen van technologie-reuzen zoals Tencent en Alibaba. Zij geven kredieten of doen andere investeringen met de gelden die klanten parkeren op hun elektronische portefeuilles. Niettegenstaande de snelle toename van dit bedrag door de rotvaart waarmee de Chinese maatschappij evolueert in de richting van een cashloze maatschappij, is het risico hier wel beperkt door de gigantische winstgeneratie van die bedrijven. Toch legde de overheid hen ook op om bepaalde reserves aan te houden bij de Chinese centrale bank, net zoals échte banken dat moeten doen.

Het ontmijnen van de schuldbom gebeurt zeer geleidelijk en de voorbije kwartalen stabiliseert de schuldgraad. Maar de daling van de kredietverstrekking leidt tot minder investeringen. Met één oog op de economische groei gericht, drukt de Chinese overheid harder of minder hard het rempedaal in.

Staatsbedrijven

Staatsbedrijven zijn een tweede kopzorg voor de Chinese leiders. 70% van de Chinese bedrijven zijn rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden met de overheid. De rest is privé. Chinese staatsbedrijven mogen winst maken, maar

hebben een ruimer sociaal-maatschappelijk doel. Dat maakt het leven van de privé-ondernemingen er niet gemakkelijk op. Chinese banken zullen ook sneller krediet toestaan aan staatsbedrijven vanwege de impliciete garantie van de overheid.

Privé-ondernemingen zijn evenwel cruciaal voor een gezonde economie. Ze staan in voor 90% van de nieuwe jobcreatie, 80% van de tewerkstelling, 70% van de technologische innovatie en 60% van het bbp. Vandaar ook de wil van president Xi Jinping om de overheidsbedrijven te hervormen, een level playing field te creëren voor buitenlandse ondernemingen en de Chinese markt meer open te stellen voor buitenlands kapitaal. De wil is er, maar de realiteit is anders. De EU-Chinese Kamer van Koophandel (EUCCC) sprak tijdens de voorstelling van haar recentste rapport van een groot hervormingsdeficit, een enorme kloof tussen de snelheid van de hervormingen en die van de economische groei. Het stelde 832 (!) maatregelen voor om daaraan te verhelpen.

Hervormingen waren er wel de voorbije jaren, maar de snelheid van invoering ervan is vertraagd. De reden is, volgens mijn Chinese gesprekspartners, de grote kuis die Xi deed tijdens zijn eerste 5-jarenmandaat. De wijdverspreide corruptie werd aangepakt. Daarnaast trok de Chinese president opnieuw de macht van het Chinese leger naar zich toe, Mao's woorden indachtig: "All political power comes from the barrel of a gun." Veel vrienden heeft hij aan die manoeuvres niet overgehouden. De hervorming van de staatsbedrijven werd volgens hen daarom op de lange baan geschoven.

Vastgoedzeepbel

Vastgoed is de derde uitdaging. Op basis van elk mogelijk waarderingcriterium is vastgoed fors overgewaardeerd. Bij een verhuur van een gekocht appartement in Europa moet je rekenen op een terugverdientijd van zo'n 20 jaar. In de belangrijke Chinese steden loopt die tijd op tot 50 à 80 jaar. Volgens Numbeo, 's werelds grootste database van door gebruikers aangeleverde data over steden en landen, loopt de prijs per vierkante meter voor een appartement in Peking of Shanghai op tot bijna 15.000 Amerikaanse dollar. Dat is meer dan de gerapporteerde prijzen voor een appartement in New York. Volgens dezelfde bron schommelt de prijs voor een Brussels appartement rond de 3.500 Amerikaanse dollar. Onze levensstandaard ligt wel tweemaal hoger.

Die overdreven hoge waardering is er reeds 10 jaar. Het doel van de aankoop van een appartement in China is ook helemaal anders dan in Europa. Vooreerst is het een investering omdat er tot nog toe geen investeringsproducten waren. Ten tweede koopt men een appartement als verzekering voor de oude dag. Vroeger zorgden de kinderen voor hun ouders, maar als gevolg van het één-kindbeleid is dat niet langer het geval. Een koppel moet vandaag voor beide ouders zorgen. En als het even meezit (of, zoals u wenst, tegenzit) komen daar ook nog de respectievelijke grootouders bij. Dat legt zware druk op jonge gezinnen.

De bovenstaande dynamiek maakt dat de zeepbel niet snel zal ontploffen. Daarenboven worden de prijzen de komende jaren ondersteund door twee andere vraagondersteunende bewegingen. Er is de aanhoudende urbanisatie. Vandaag belooft de urbanisatiegraad 57%. De regering ziet dat percentage graag snel oplopen naar 80%. Ten tweede zorgt de toenemende welvaart voor een upgrade naar steeds grotere appartementen. Daar waar enkele jaren geleden het gemiddeld appartement 30 vierkante meter bedroeg, is dat vandaag 35 vierkante meter. De dure vastgoedprijs leidt er wel toe dat jonge koppels zich vandaag niet langer een appartement kunnen permitteren in het centrum van grote steden. In een stad als Peking met 21 keer de oppervlakte van New York, zorgt dat voor woon-werkverkeerreistijden van in totaal 3 uur heen en terug, en dat ondanks het schitterende metronetwerk.

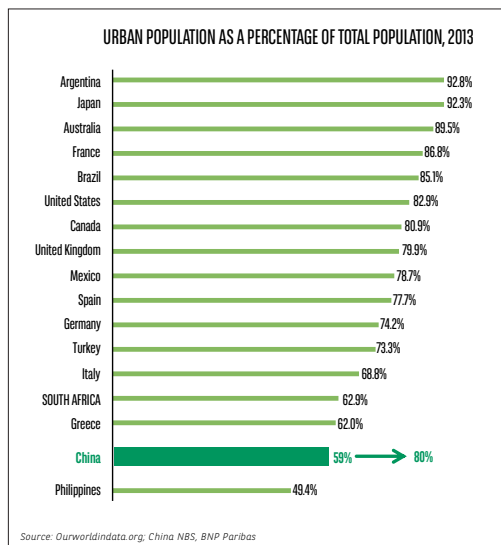
Consumptie

De zeepbellen mogen dan niet onmiddellijk op ontploffen staan, veel ruimte (en wil) om ze verder op te blazen is er niet. Dat wil zeggen dat naast de vertraging van de exportgroei ook de tweede groeimotor van de Chinese economie, de investeringsgroei, de komende jaren zal sputteren. In plaats van een geleidelijke overgang naar een consumptiegedreven economie, moet China plots zo snel als mogelijk het roer omgooien. Met een spaarquotum van 37% en een urbanisatiegraad van 'slechts' 57% heeft het de instrumenten in handen om dat te verwezenlijken.

3. Zeepbellen en Trump dwingen Chinezen tot meer groei via consumptie

De verstedelijking is tijdens de voorbije halve eeuw in een razendsnel tempo gevorderd. Begin jaren 70 woonde minder dan 20% van de Chinezen in steden. De ‘Grote Sprong Voorwaarts’ en de Culture Revolutie, twee dramatische campagnes van toenmalig leider Mao Zedong, hadden het land wezenloos achtergelaten. De Grote Sprong Voorwaarts van 1958-1961 beoogde een snelle transformatie van China van een agrarische economie naar een socialistische industriële maatschappij door industrialisatie en collectivisatie. Hongersnood joeg in die drie jaar volgens verschillende schattingen 18 tot 45 miljoen mensen de dood in. Ramingen van het aantal doden ten gevolge van de gewelddadigheden / zuiveringen tijdens de Culturele Revolutie (1966-1976) variëren tussen de 1,7 miljoen en 8 miljoen mensen.

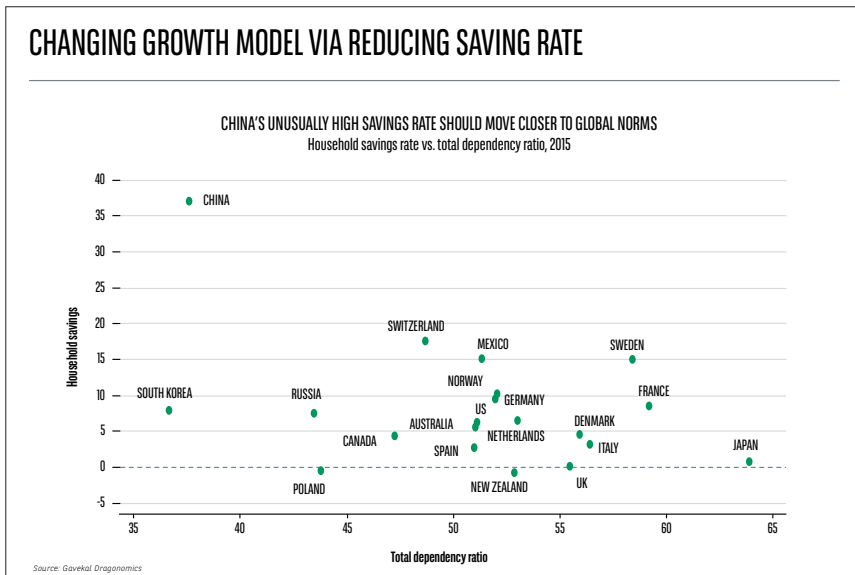
Met Den Xiaoping kwam de kentering. Hij voerde een politiek in van ‘kapitalisme met socialistische trekjes’. Een ware volksverhuizing vond in de daaropvolgende decennia plaats. Vandaag beloopt de Chinese urbanisatiegraad bijna 60%, waardoor ze vergelijkbaar is met die van landen zoals Zuid-Afrika en Griekenland. In de Westerse ontwikkelde landen fluctueert de urbanisatiegraad tussen de 75% en 90%.

Welvaart

Wil de Chinese overheid een verdere urbanisatie? Toch wel, niettegenstaande het politieke discours waarin de loftrumpet over de rurale gebieden wordt afgestoken. Heel wat aanhangers van de Communistische Partij zijn boeren van het platteland. Maar economisch is het zinvoller om volop in te zetten op meer urbanisatie. De migratie zal niet zozeer richting de overbevolkte megasteden gaan, maar eerder naar de Tier 2- en Tier 3-steden. In die steden wordt vandaag ook de grootste groei gerealiseerd. Het gemiddelde inkomen ligt er nog lager met respectievelijk 20.000 en 10.000 Amerikaanse dollar per jaar voor de Tier 2- en Tier 3-steden tegenover 34.000 dollar voor de Tier 1-stedelingen.

De overgang van landbouw naar industrie of diensten kript de productiviteit op. De toenemende welvaart van de stedelingen wakkert de consumptie aan en gaat gepaard met een upgrade van de levensstandaard. Daarnaast compenseert de toevoer van arbeidskrachten vanuit het platteland de krimp van de bevolking op actieve leeftijd. Want vergrijzing is een van de belangrijkste uitdagingen voor de Chinese economie tijdens de komende jaren. Vandaag bedraagt de totale afhankelijkheidsgraad (0-14 en 65+ versus 15-64 jarigen) 40%. Tegen 2040 is dat 60%. China wordt sneller grijs dan het rijk wordt.

Spaarquote

Die vergrijzing in combinatie met onvoldoende algemene sociale zekerheidsvoorziening verklaart de ontzettend hoge Chinese spaarquote van 37 procent. Het Chinese gezondheidszorgsysteem ontwikkelt zich snel en megahospitals met 7.000 bedden zijn gebouwd. De dienstverlening is echter niet altijd even efficiënt met ellenlange wachttijden voor patiënten. Het totale personeelsbestand belooft bijvoorbeeld 7.400 mensen, tegenover 9.000 mensen in de vier sites van het universitair ziekenhuis in Leuven. Leuven telt echter amper 2.000 bedden met een veel betere dienstverlening tot gevolg. Daarenboven geldt de kostendekking vanwege de Chinese overheid enkel voor basisverzorging. Bij meer ingrijpende operaties lopen de kosten zeer snel op.

Ook de pensioenen zijn geen vetpot. Het overheidspensioenfonds mag enkel in bankdeposito's en overheidsobligaties investeren. De reële jaarlijkse return daarop bedroeg respectievelijk -0,6% en 1% tussen 1993 en 2004. De OESO berekende dat de gemiddeld behaalde jaarlijkse nominale return op individuele pensioenrekeningen over dezelfde periode 2,4% zou hebben bedragen tegenover een jaarlijkse stijging met 12,4% van de gemiddelde lonen. Daarenboven werd het geld van sommige publieke pensioenfondsen door lokale overheden aangewend voor hoogst speculatieve investeringen. De pensioenen uitgekeerd aan werknemers in de privésector zijn daarom ruim onvoldoende en staan in schril contrast met wat ambtenaren en militairen ontvangen. Hun pensioen loopt op tot 80% van het laatste inkomen. Die regeling zorgt bij het einde van de carrière vaak voor manoeuvres 'à la belge', waarbij net voor de pensionering nog een mooie promotie wordt doorgevoerd.

Ingangsexamen

De te beperkte sociale zekerheidsvoorziening zet Chinezen aan zelf appels voor de dorst opzij te zetten met die enorme spaarquota tot gevolg. Een laatste uitgave die ook stevig kan oplopen is die voor onderwijs. De 'gaokao', een soortingangsexamen dat elke student op zijn 18de moet afleggen, is allesbehalend voor de rest van je leven. Ben je bij de beste 1% van de 10 miljoen deelnemers – jaarlijks! – dan word je toegelaten aan een van de topuniversiteiten.

Daardoor lacht een topcarrière je toe. De anderen moeten het stellen met onderwijsinstellingen van een minder hoog niveau waarna de carrièrekansen veel beperkter zijn.

Ouders hebben er alles voor over om hun kinderen optimaal voor te bereiden voor die 'gaokao'. Het basisonderwijs in China varieert evenwel van excellent (scholen in Shanghai met een PISA-score van 550; ter vergelijking: in Vlaanderen is de gemiddelde PISA-score 515), tot zeer goed (PISA van 500 voor de drie andere belangrijkste steden) tot erbarmelijk slecht (achtergestelde provincies). Kinderen binnenkrijgen in de beste scholen is cruciaal en gaat gepaard met heel wat ellebogenwerk en betalingen. Sommige scholen reserveren een bepaald aantal plaatsen voor kinderen van families die in de buurt wonen. Zijn dat goede scholen, dan rijzen de prijzen van het omliggende vastgoed snel de pan uit.

Basis voor een daling van de spaarquote is dus de hervorming van het onderwijs en een verdieping van de sociale zekerheid. Dat laatste kan efficiënter indien de toekenning van voordelen gecentraliseerd gestuurd kan worden. De snelle digitalisering van China heeft precies dat tot doel. In 2015 gebruikte 50% van de Chinese populatie het internet. Volgens Cisco zal dat percentage tegen 2020 opgelopen zijn tot 66%.

4. In een rotvaart naar een digitale maatschappij

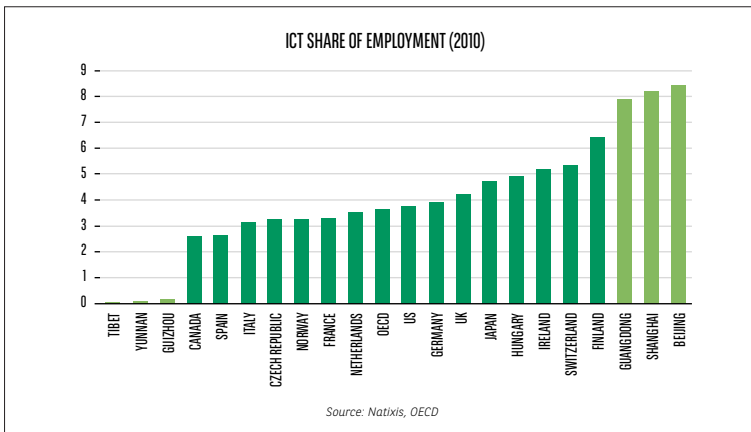
Met een spaarquote van 37% beschikt China over een aanzienlijk potentieel om de binnenlandse consumptie aan te wakkeren. Een verbreding en verdieping van het socialezekerheidsstelsel, is een cruciale voorwaarde. Dat is evenwel niet eenvoudig voor een gebied dat bijna even groot is als de Europese Unie en een bevolkingsaantal heeft dat drie keer zo groot is als dat van de EU.

Vandaag worden de socialezekerheidsuitkeringen vooral lokaal geregeld. Misbruiken en wantoestanden zijn geen uitzonderingen. Vandaar dat de centrale overheid in Peking graag zelf de controle in handen zou nemen. In een gedigitaliseerde maatschappij wordt die wens werkelijkheid. Op dat moment is iedereen digitaal bereikbaar en kunnen tegemoetkomingen en betalingen rechtstreeks uitbetaald worden.

Digitaal China

Berekeningen van denktank Bruegel geven aan dat China vandaag nog een relatief beperkte digitale economie heeft. Bruegel bekijkt daarbij het aandeel van de toegevoegde waarde geleverd door de ICT sector in de totale toegevoegde waarde en het ICT-aandeel in de totale tewerkstelling. Beide parameters stegen fors over het voorbije decennium. Het aandeel in de totale toegevoegde waarde steeg naar 5,6% in 2016. Maar dat is nog steeds kleiner dan het gemiddelde van 6% voor alle OESO-landen (voor 2012).

Die berekeningen geven echter een vertekend beeld. Het betreft een gemiddelde, en een gemiddelde in China is alsof je in Europa Duitsland en Roemenië over dezelfde kam zou scheren. In belangrijke steden zoals Guangdong, Shanghai en Beijing overstijgt het aandeel van de tewerkstelling in de ICT sector met 8,4%, 8,2% en 7,9% dat van bijna alle belangrijke OESO-landen (zie grafiek). De ICT-tewerkstelling in veel minder ontwikkelde regio's zoals Tibet en Guizhou bedraagt dan weer amper 0,1 procent.

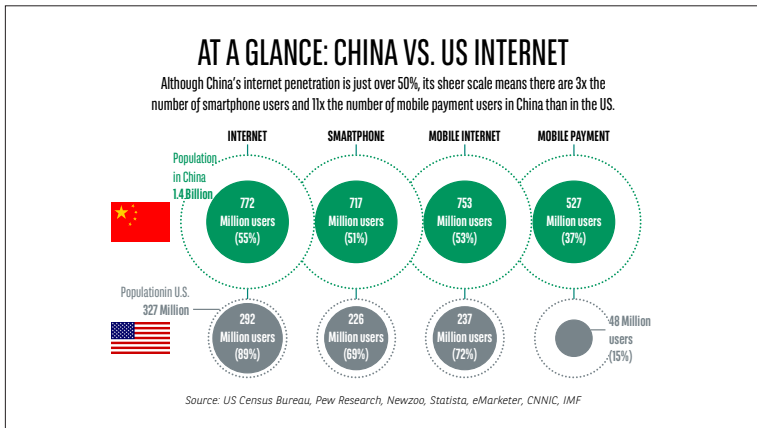
We bekijken in de hierna volgende focus de ontwikkeling van digitaal China vanuit drie perspectieven: het sociaal-maatschappelijk perspectief, het standpunt en de invloed van de bedrijven, en tot slot de impact van de overheid op de digitalisering.

Maatschappij - Haves en 'have-nots'

De Chinese lokale en nationale overheden doen enorme inspanningen om de expansie van het digitale ecosysteem aan te moedigen. De totale internetpenetratiegraad bedraagt 50%. Op een populatie van 1,4 miljard mensen betekent dat een hoger aantal internetgebruikers dan in de VS en de EU samen, drie maal zoveel smartphone gebruikers als in de VS en elf keer het aantal gebruikers van mobiele betalingen in de VS. Een kleine stijging van de penetratiegraad maakt door de omvang van de Chinese markt een enorm verschil.

Infrastructuurinvesteringen moeten het verschil tussen de digitale 'haves' en 'have-nots' wegwerken. Op het platteland vervijfvoudigde het voorbije decennium de internetpenetratiegraad van 7 naar 35%. In 2017 waren er meer dan 2.100 Taobao-dorpen met 490.000 actieve online shops en een gezamenlijke jaarlijkse omzet van 19 miljard dollar. Taobao-dorpen zijn plattelandsdorpen waar minstens 10% van de huishoudens goederen online verkopen met een gezamenlijke omzet van minstens 1,6 miljoen dollar. De centrale

overheid legt lokale overheden ook op dat ze minstens 8% van hun begroting moeten uitgegeven aan digitalisering en onderwijs (55 miljoen studenten op het platteland zijn reeds bereikbaar via livestreaming-classes).

Maatschappij - Miljoenensteden

Vooraf in de steden gaat de digitalisering snel. Hoe slaagt China daarin? Miljoenensteden werken dat in de hand. China telt 22 steden met een populatie van meer dan 5 miljoen inwoners tegenover één in de VS en vier in de EU. De schaalgrootte en de dichte populatie van de Chinese steden trekt investeerders en ondernemers aan en zet aan tot digitale experimenten. Mensen uit verschillende sectoren ontmoeten elkaar spontaan en synergieën ontstaan. De digitaliseringsgraad in deze steden is vaak groter dan in andere belangrijke economieën. In Beijing en Shanghai bijvoorbeeld heeft meer dan 90% van de gezinnen toegang tot internet. Dat is evenveel als in New York en iets meer dan in San Francisco (88%). Het aantal ritten in Beijing via deelwagens is naar schatting acht keer groter dan het aantal in New York. Chinese steden zijn broeinesten van digitale innovatie.

De snelle digitalisering heeft ook te maken met de gulzigheid waarmee de Chinezen digitale technologieën consumeren en omarmen. Vooraf de 'digital natives', de jongeren onder de 25 jaar, staan heel erg open voor de laatste digitale snufjes. Hun enthousiasme ondersteunt de huidige en toekomstige groei van nieuwe digitale ontwikkelingen en faciliteert de snelle adoptie ervan.

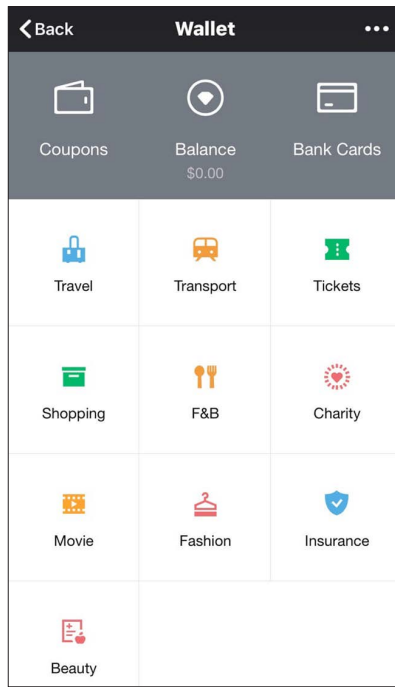
Maatschappij - Hukou

Maar ook de oudere generaties worden erin meegetrokken. Een van de redenen is het hukou-systeem, een vaste en vrijwel onveranderlijke verblijfsregistratie. Het is daar waar je je sociale rechten kan innen zoals onderwijs en gezondheidszorg. Tal van Chinese arbeiders uit het platteland migreerden sinds de jaren 80 naar steden, op zoek naar een beter bestaan. Daarmee verloren ze echter wel hun hukou-rechten. Ze lieten de opvoeding van hun kinderen doorgaans aan de grootouders over in hun thuisomgeving met pover onderwijs en matige gezondheidszorg, als die al betaalbaar was. Naar schatting 60 miljoen kinderen groeien onder deze omstandigheden op.

Vaak is de smartphone van de grootouders de enige mogelijkheid om dagelijks met de kinderen in contact te komen. De overheid doet er, om de sociale vrede te bewaren, alles aan om die ouderen mee te trekken in het digitale bad, door digitale technologieën toegankelijker te maken, onder meer door de kost van smartphones zeer laag te houden. De voorbije jaren is de regelgeving aangaande de hukou wat versoepeld. Dat geldt echter niet voor de overbevolkte tier-1 steden zoals Shanghai en Peking waar de meeste migranten zich bevinden.

Bedrijven - Alibaba & Co

Technologiereuzen zoals Alibaba, Tencent en JD.com spelen een sleutelrol in de verspreiding van de digitale boodschap. Hun online retailmodel staat of valt met de snelle adoptie van digitale betaling. Daartoe ontwikkelden ze een elektronische portefeuille. Traditionele banken hielden zich niet bezig met particulieren. Zij concentreerden zich vooral op het toekennen van leningen aan bedrijven. Dat was lucratief en gemakkelijk, want ze konden tot enkele jaren geleden een door de overheid vastgelegde rente aanrekenen, en de terugbetaling door staatsgecontroleerde bedrijven was verzekerd.

Alibaba en Tencent doken met hun elektronische portefeuilles Alipay en WePay in een gapende leegte. De technologiereuzen creëerden een heel ecosysteem rond de portefeuille waardoor de app een one-stop-shop werd voor alle zaken die de consument maar nodig had: online shopping, aankoop van trein- of bioscooptickets, betaling van gas- en elektriciteit, enzovoort. Betaling via de elektronische portefeuille geraakte in steden al snel ingeburgerd. Vandaag wordt ook in het overgrote merendeel van de winkels, maar ook aan dienstverleners zoals taxi's, betaald in giraal geld op basis van een QR-code.

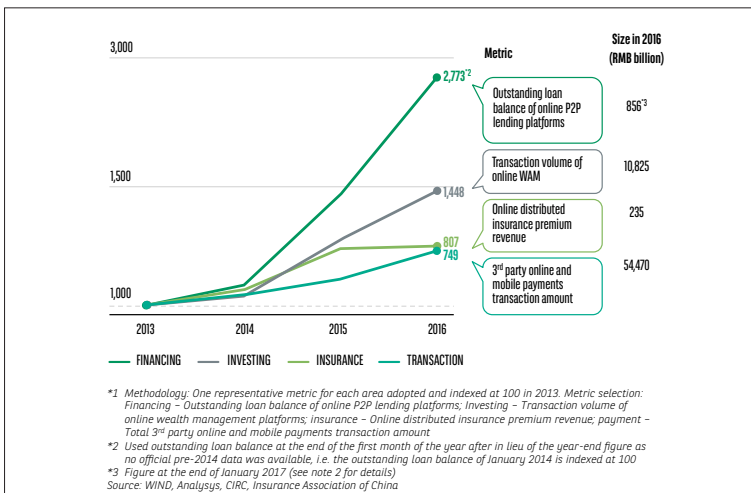
Immense hoeveelheden transactiedata en andere persoonlijke gegevens komen via de handelsplatformen in handen van de technologiereuzen. Die worden trouwens rechtstreeks doorgestuurd aan de overheid. Die data in combinatie met algoritmes en bijzonder krachtige computers leidden al snel tot de ontwikkeling van nieuwe producten. Leningen worden vandaag aangeboden uitgaande van een financiële score die berekend wordt op basis van de betalingshistoriek, het inkomen en andere parameters. Op enkele jaren tijd

kregen honderden miljoenen Chinezen zo toegang tot echte bankdiensten. Geld kunnen lenen laat tal van Chinezen toe hun eigen zaak op te starten. Toegang tot financiële diensten promoot financiële gelijkheid.

Bedrijven - Fintech

Bij bankdiensten hoort meer dan enkel de mogelijkheid om te betalen. Andere platformen schoten als paddenstoelen uit de grond en ontwikkelden tot dan toe onbeschikbare bankproducten zoals ‘wealth asset management’- spaarproducten, ‘peer-to-peer’-leenmogelijkheden (P2P) en online verzekeringen. De groei van fintech-producten was ronduit spectaculair tijdens de voorbije jaren, deels natuurlijk ook door hun complete afwezigheid voorheen. Online geïnde verzekeringspremies verachtvoudigden tussen 2013 en 2016. Het uitstaande leenbedrag op P2P-leenplatformen vervierentwintigvoudigde over dezelfde periode.

70% van alle Chinezen die toegang hebben tot internet maken gebruik van fintech-producten. In de ontwikkelde landen schommelt dat van 33% in de VS tot 42% in het VK. Die snelle ontwikkeling maakt van China vandaag de perfecte proeftuin voor Westerse (financiële) bedrijven. Ondanks de bijzonder snelle groei van fintech vertegenwoordigt het nog steeds maar een tweetal procent van de totale Chinese banksector.

Bedrijven - 'Smile and pay'

Ondertussen experimenteren de Chinese financiële ondernemingen er lustig op los met nieuwe vormen van betaling. Betaling via gezichtsherkenning ('smile and pay') of andere biometrische kenmerken is de volgende stap naar een samenleving zonder contanten. Webank, China's eerste volledige private bank met Tencent als een van de belangrijkste aandeelhouders, is een uitsluitend online bank die werkt met gezichtsherkenning. Dergelijke technologieën slaan sneller aan in China omdat de bevolking er open voor staat.

'Wearables' zoals slimme horloges en armbandjes worden vandaag reeds gebruikt voor kleinere betalingen. De samenwerking van Alibaba met Xiaomi, een belangrijke Chinese fabrikant van smartphones, tablets en wearables, zorgt voor de koppeling van de elektronische portefeuille Alipay aan de Mi Band-fitnessarmband van Xiaomi. En zo zijn er honderden Chinese 'wearable'-merken die samenwerken met Wechat Pay (Tencent), Alipay (Alibaba), Unionpay, enzovoort.

Eind 2017 introduceerde de Agricultural Bank of China (ABC) gezichtsherkenningmogelijkheden in haar mobiele applicatie voor klanten in China. Tegenwoordig gebruiken alle grote banken (China Merchants Bank, Construction Bank of China) die technologie bij hun geldautomaten (in het geval dat mensen toch nog cash willen): je voert je telefoonnummer of ID-nummer en het gevraagde bedrag in, de camera scant je gezicht en je bevestigt met je code. Het risico van illegaal gekopieerde bankkaarten wordt geëlimineerd en het probleem van kaarten die ingeslikt worden, verdwijnt.

Overheid - Government Induced Policy

De rol van de overheid in de snelle digitale ontwikkeling van China kan moeilijk overschat worden. Zij bepaalt ook succes of falen, zeker in de fintech-wereld. In september 2017 werden de handelsplatformen voor cryptomunten verboden evenals de 'initial coin offerings' of ICO's. Eind december van dat jaar verstrengde de overheid de regels voor internetfinanciering en 'peer-to-peer lending'. De voorbije 3 jaar is het aantal P2P-bedrijven gekrompen van 6.000 naar 2.000. Nieuwe wetgeving verplicht betaalplatformen, die

alsmaar meer bankproducten aanbieden, nu ook te voldoen aan de verplichtingen die aan ‘echte’ banken worden opgelegd en alsmaar meer reserves aan te houden bij de Chinese centrale bank.

Dat is het standaardstramien dat de overheid volgt bij de ontwikkeling van nieuwe sectoren. In haar vijfjarenplan stippelt ze de koers uit die in de daaropvolgende periode gevolgd zal worden. Vervolgens legt ze jaarlijks de focus op enkele nieuwe sectoren die kunnen genieten van aanzienlijke subsidies. Door een inherente kuddegeest en uit puur opportunistische overwegingen vallen de ondernemende Chinezen dan over elkaars voeten om toch maar een deel van het overheidsmanna binnen te halen. De sector ontwikkelt zich aan een rotvaart met een aanzienlijke overcapaciteit tot gevolg: denk maar aan de sector van de huurfietsen begin 2018. Dat is het moment dat de overheid ingrijpt. De kleineren gaan er van tussenuit en de sector stabiliseert. ‘Government induced policy’ wordt het genoemd.

Overheid - Made in China 2025

Dat is ook de manier waarop de overheid haar ambitieuze ‘Made in China 2025’ plan (MIC2025) wil realiseren. Doel is de digitalisatie en snelle technologische ontwikkeling ook door te voeren in de Chinese industrie, gestoeld op het Duitse voorbeeld Industry 4.0. Tien sectoren werden uitgekozen waarin China tegen 2025 tot de wereldtop wil behoren. Bij die sectoren vinden we onder meer nieuwe energiebesparende voertuigen en uitrusting, de volgende generatie informatietechnologie en robots, en geavanceerd transportmateriaal zowel in de ruimte, op zee als op land.

MIC2025 moet China in staat stellen om de middeninkomensval te vermijden. Het Chinese bbp per hoofd van de bevolking bedraagt nu 16.000 Amerikaanse dollar per jaar. Vele economieën stellen vast dat de economische groei sterk terugvalt eens het welvaartsniveau ergens tussen de 12.000 en 18.000 Amerikaanse dollar schommelt. Bij dat welvaartsniveau verliest de economie haar comparatieve voordeel van de lageloonkost. Met MIC2025 wil China van ‘gemaakt in China’ naar ‘gecreëerd in China’ gaan, van snelle productie naar hoogwaardige productie, en van Chinese producten naar Chinese merken. Het wil voorkomen geperst te worden tussen de nieuw opkomende goedkopere producenten en de meer geavanceerde geïndustrialiseerde economieën.

Overheid - Bedreiging

De promotie van MIC2025 was echter een beetje op zijn Chinees: niet echt tactvol. Een niet-officieel werkdocument vermeldde de doelstelling om binnen deze sectoren voor 70% zelfvoorzienend te worden. Dat moet lukken mits binnenlandse bedrijven bevoordeeld worden en subsidies krijgen. Maar dat gaat in tegen de regels van de Wereldhandelsorganisatie. Dat komt boven op de stroom van klachten over de moeilijke toegang van buitenlandse bedrijven tot de Chinese markt. In haar laatste rapport publiceerde de Europees-Chinese Kamer van Koophandel in Beijing een lijst van 832 aanbevelingen voor een betere toegang voor buitenlandse bedrijven tot de Chinese markt.

Hoe word je zelfvoorzienend en een industriële grootmacht? Critici wijzen naar de Chinese strategie van buitenlandse overnames (gestuurd door Peking?), gedwongen technologieoverdracht en zelfs commerciële cyber-spionage. Slaagt China erin zelfvoorzienend te worden voor 70% van zijn aanvoerketen, dan voelen Duitse, Zuid-Koreaanse en Japanse importeurs van hoogtechnologische producten zich terecht bedreigd. Of niet?

Overheid - Te agressief

De poging om via een industriële strategie een volgende fase in te gaan in de economische ontwikkeling, is legitiem. Het belang van die strategie mag volgens ingewijden echter niet overschat worden. MIC2025 is volgens hen vooral een marketingplan van de communistische partij voor binnenlands gebruik. Dat het plan zo'n tegenwind zou krijgen vanuit het buitenland, daar hadden de Chinese leiders geen rekening mee gehouden. Het plan komt boven op de meer agressieve en zelfverzekerde toon die president Xi Jinping aanhoudt in vergelijking met zijn voorgangers. Zij spraken over een 'vreedzame ontwikkeling' van China. Xi Jinping liet reeds tijdens zijn eerste toespraak in 2012 alle bescheidenheid achter zich. Hij beloofde China terug groots te maken en de 'grote heropleving van de Chinese natie' te realiseren.

De vraag is ook in welke mate dit plan gerealiseerd zal worden. In de eerste plaats heeft China buitenlandse hulp nodig om het tot stand te brengen. Want ondanks decennia van inspanningen en miljarden investeringen in in China ontwikkelde halfgeleiders, importeert China nog steeds 95 procent

van de high-end-chips die worden gebruikt in computers en servers. Voor 70% van de aanvoerketen zelfvoorzienend zijn, lijkt dan ook niet realistisch. China ontwikkelt snel en is de fase van 'copy and paste better' langzaam ontgroeid. Maar nog in vele domeinen moet het eerst leren gaan vooraleer te willen lopen. Niettegenstaande de immense binnenlandse markt heeft China het Westen nodig voor zijn ontwikkeling, net zoals de Westerse bedrijven China nodig hebben om hun groeipotentieel wat op te krikken.

5. China: land van extremen en paradoxen

Is een autocratisch systeem slechter dan een democratie? Inzake groei kent China zijn gelijke niet. Die komt sinds de jaren 80 uit op bijna 10% per jaar. In China spreekt men over een ‘benevolent dictatorship’ in plaats van een echte dictatuur.

De Partij

Welke naam men er ook op plakt, de staat primeert. De nationale veiligheid is het belangrijkste en daarvoor moet alles wijken. De Communistische Partij is alomtegenwoordig en heeft overal zijn voelsprietten. De voorzitter van het ziekenfonds in een afgelegen dorpje is ook de afgevaardigde van de partij. Het beste bewijs van de almacht van de partij is dat de Chinese president ook de CEO is van de Communistische Partij.

Mensen worden gemonitord, vandaag nog meer dan vroeger. Camera’s staan overal en op basis van digitale monitoring, gezichtsherkenning en tal van andere controles plant China de invoering van een sociaal kredietsysteem voor zijn 1,4 miljard burgers. Wie een te lage score behaalt, bijvoorbeeld door het bezoeken van verdachte websites, door het rode licht rijden of protest aantekenen tegen een opgelegde boete, wordt gestraft. Vandaag hebben reeds 12 miljoen mensen een reisverbod opgelegd gekregen binnen het Chinese grondgebied.

Het voordeel van de controles is wel dat de Chinese grootsteden bijzonder veilig zijn. Om middernacht loopt jong en oud ongemoeid door de straten. Loeiende sirenes en heen-en-weerrijdende politiewagens, zijn afwezig. In de meeste westerse steden is dat wel even anders.

Daartegenover staat de willekeur. “Zolang je in een goed laatje ligt, stelt er zich geen probleem”, vertelt een Belgische expat me. “Is dat niet langer het geval, dan haalt men je dossier boven en kan je ‘s nachts om 2 uur uit je bed gelicht en meegenomen worden.” “Als slachtoffer heb je ook weinig rechten”, zegt zijn collega. “Hoe ga je een fout rechtzetten? Wie in de problemen komt, heeft écht een probleem.” En de regels zijn die die opgelegd zijn door de Partij.

Superefficiënt versus bureaucratie

De centrale sturing heeft ook zijn voordelen, zeker op economisch vlak. Waar België er twee decennia over doet om te beslissen over een project zoals de Oosterweelverbinding, werd de vierde (!) ring rond Beijing in de jaren 90 – met een lengte van 100 kilometer en 50 op- en afritten – gebouwd in minder dan een jaar. In 2002 lagen er twee metrolijnen in de miljoenenstad. Vandaag zijn er dat 24 en de bouw van 6 nieuwe volautomatische lijnen is aan de gang. Merk op dat Beijing inzake oppervlakte 21 keer zo groot is als de stad New York.

Ook op andere vlakken zijn de Chinezen superefficiënt. De ontwikkeling van nieuwe sectoren, via de zogenaamde ‘policy induced economic cycles’, gebeurt zeer snel. De cycli in verschillende sectoren wordt doorgaans gedreven door regulering waarbij de overheid via subsidies de ontwikkeling van een bepaalde sector aanmoedigt. Bedrijven krijgen volledige vrijheid met doorgaans de opbouw van overcapaciteit tot gevolg. Dan grijpt de overheid in en reguleert de kersverse sector. Het gevolg is een mini-‘boom-bust’-cyclus. De ontwikkeling van de deelfietsen-‘industrie’ in 2017-2018 (google voor foto’s naar ‘share bike China’), waarbij de straten van de grootsteden overspoeld werden door fietsen van honderden verschillende concurrenten, is daarvan een mooi voorbeeld.

Voor traditionele sectoren horen we een heel ander verhaal. Een bezoek aan een bank kan gemakkelijk een halve dag in beslag nemen. Eerder vermeldden we reeds dat een hospitaalbezoek een ware verschrikking is. Aankloppen voor administratieve zaken bij overheidsinstellingen staat gelijk aan ongeziene bureaucratistische toestanden. Vaak zijn die het gevolg van het feit dat Chinezen nooit hebben geleerd zelf na te denken. Dat doet de Partij voor hen. Anderen verwijzen naar de toenemende angst om zelf initiatief te nemen als gevolg van de recent strakkere greep van de Partij op de dagelijkse gang van zaken.

Rijker maar ongelijker

Een autocratisch systeem weerhoudt een land er dus niet van snel te groeien. China is daarvan een voorbeeld. Vanuit distributief standpunt stelt een dergelijk systeem wel problemen. China evolueerde van een armoedesta-

tus naar middelinkomen over de voorbije 30 jaar. Tussen 1981 en 2013 werden 850 miljoen mensen uit de armoede (een inkomen van minder dan 1,9 Amerikaanse dollar per dag) gehaald. Het percentage van de bevolking dat leeft in extreme armoede viel terug van 88% naar 1,85%.

China werd rijker, maar ook veel ongelijker. Sinds midden de jaren 80 steeg de Gini-index van 0,3 naar net geen 0,49 vandaag. De index meet de mate van inkomensongelijkheid en schommelt tussen 0 en 1: 0 geeft aan dat iedereen evenveel verdient; bij een score van 1 gaat alles naar één persoon. Met de huidige score situeert China zich in de buurt van landen zoals Mexico en Brazilië.

Ongelijkheid is nog niet heel lang een thema in China. Mensen dachten de voorbije decennia vooral aan hun eigen welzijn. Met de vorming van een steeds grotere middenklasse maken de Chinezen zich steeds meer zorgen over de bredere sociale problemen. Voor de overheid is dat een uitdaging. Zij voelen zich comfortabeler in het aanspreken van het eigenbelang van de Chinezen dan in de toenemende focus op waarden.

Spanningen

Boven op de inkomensongelijkheid is het hukou-systeem een bron van groeiende frustratie. Honderden miljoenen Chinezen migreerden de voorbije decennia van het platteland naar grootsteden zoals Beijing en Shanghai. Ze bouwden die steden uit tot de miljoenensteden die ze nu zijn.

Recent kondigde de overheid aan dat het voor 100 miljoen van de 250 miljoen immigranten zonder 'stadshukou', de hukou zou laten wijzigen. De implementatie van het plan loopt echter mank. Aan de meer dan honderd miljoen anderen werd gevraagd terug te keren naar hun dorp van herkomst. Of die arbeidsimmigranten zich zo gemakkelijk zullen laten terugsturen, is een grote vraag.

Overleeft het systeem dergelijke ongelijkheid? Zolang de groei aanhoudt, stelt er zich geen probleem. Een groei van jaarlijks 10% impliceert een verdubbeling van de welvaart elke 7 jaar. Dat voelen mensen, en dan morren ze niet over wat meer of minder ongelijkheid. Maar wat gebeurt er als die toename van de welvaart plots stopt? In een democratie slaagt men erin de

spanningen te kanaliseren en de belangen van iedereen af te wegen. Hoe die spanningen in een autoritair regime zoals China zullen worden gestroomlijnd bij een recessie, is één groot en gevaarlijk vraagteken.

Klassenmaatschappij versus meritocratie

China, met zijn hukou-systeem, is een klassenmaatschappij. Dat past in het confusionisme, het ethische en filosofische denkraam van de gemiddelde Chinees. Het basisidee is dat, als iedereen zijn rol op de juiste manier invult, de wereld ordelijk wordt. Iedereen heeft dan ook een voorbestemde plaats in deze wereld. Er is ook weinig sprake van een heersende moraal. “In het Westen geldt dat de laatsten de eersten zullen zijn”, legde mijn gesprekspartner me uit. “In China is de laatste de laatste en heeft de man die voorsteekt goede contacten. Punt! Een win-winsituatie in China betekent: ik win, en dan win ik nog wat meer. De filosofie is hier heel anders.”

Daartegenover staat China als meritocratie. Wie hard werkt, uitblinkt en competent is, kan het maken. De eerste voorbeelden in de geschiedenis van administratieve meritocratie – zij die besturen, doen dit omdat ze het verdienen, niet als gevolg van een geërfde status – vinden we trouwens terug in het oude China. Nog steeds geldt China als het voorbeeld van een politieke meritocratie. Met zijn benoeming als president voor het leven, dreigt president Xi Jinping daar wel een einde aan te maken.

Het probleem met de Chinese vorm van meritocratie is dat je zonder contacten nergens geraakt. De gaokao, het toelatingsexamen dat bepalend is voor je latere carrière, test de intellectuele capaciteiten. Het probleem met die test is dat de deelnemers met ongelijke wapens aan de startlijn komen. Wie goede connecties heeft en onderwijs heeft kunnen genieten in een topschool, begint met lengtes voorsprong aan het examen. Die achterstand haalt een kind van een doorsnee arbeidsgezin niet meer in.

Macht van de getallen

Een belangrijke boodschap voor Europa, is het besef dat 'big' in deze wereld zonder grenzen wel degelijke 'beautiful' is. De macht van de getallen is groot. In combinatie met een duidelijke gecentraliseerde strategie kan men zeer snel vooruitgaan. China heeft dat de voorbije dertig jaar bewezen.

Wanneer je in China technologie voor een nieuw luchthavensysteem mag leveren, dan lever je dat niet aan één of enkele luchthavens. Die bestelling geldt voor 51 luchthavens. Het wagenbezit is geëvolueerd van 1 wagen per 200 Chinezen naar 1 per 25. En nog blijft het toekomstige groeipotentieel gigantisch. Die duizelingwekkende cijfers maken China moeilijk te weerstaan voor bedrijven.

Voor sommige technologieën kan men ook niet meer om China heen. Inzake 'wearable'-technologie, en vooral de toepassing ervan, heeft China een straat voorsprong op de rest van de wereld. Ontwikkel je die technologie niet voor de bijna 800 miljoen Chinezen die verbonden zijn met het internet en daar vandaag reeds volop betalingen mee doen, dan word je geen wereldstandaard. Past China jouw technologie voor groene energie niet toe, dan heeft die weinig zin.

Europa

Het gaat allemaal razendsnel. Recent deed China haasje over met de Verenigde Staten inzake het aantal eenhoorns, jonge private technologiebedrijven met een marktkapitalisatie van meer dan 1 miljard dollar. Vóór de beurscorrectie van de technologiewaarden van enkele maanden geleden telde China er 149. Voor de VS waren dat er 146.

Europa blijft ondertussen verweesd achter. Op de rangschikking van eenhoorns komen we achter Indië, dat er 13 telt. Het Verenigd Koninkrijk, toch nog Europa voor even, heeft er evenveel. Duitsland is de volgende in rij met vier. De financiering van beloftevolle technologiebedrijven ligt zeer moeilijk in Europa omdat er geen eengemaakte kapitaalmarkt is. Het opzetten van een pan-Europees bedrijf is moeilijk omdat er geen eengemaakte dienstenmarkt is. Een digitale dienst opzetten is niet altijd evident omdat er geen eengemaakte digitale markt is.

“Het is zelig hoe elk Europees land zijn eigen belangen nastreeft”, sakkert een gefrustreerde expatbankier, die het vanop een afstand kan bekijken. “Europa, en vooral de Europese landen, zijn erger dan naïef. En hetzelfde geldt voor België. Hier staan we dan, drie keer kleiner dan Shanghai, en om onszelf te promoten splitsen we ons op in drie!” De tijd dringt voor een meer geïntegreerd Europa. “Want China is als een vrachtwagen. Je ziet hem duidelijk afkomen. En hij zal niet stoppen.”

Belangrijk bericht

De divisie Private Banking van BNP Paribas Fortis nv, met maatschappelijke zetel gevestigd te Warandeberg 3, 1000 Brussel, RPR Brussel, BTW BE 0403.199.702 ("BNP Paribas Fortis Private Banking")*, is verantwoordelijk voor het opstellen en verspreiden van dit document. Dit document is een marketing communicatie en wordt U uitsluitend verstrekt in het kader van een specifieke beleggingsdienst. Dit document vormt geen prospectus als bedoeld in de op het aanbieden of toelaten tot de handel van financiële instrumenten toepasselijke regels en bevat geen beleggingsadvies en kan niet worden opgevat als onderzoek op beleggingsgebied. De informatie in dit document is niet verkregen conform de wettelijke en reglementaire vereisten die het uitbrengen van objectief en onafhankelijk onderzoek op beleggingsgebied beoogt te waarborgen en BNP Paribas Fortis Private Banking is dan ook niet onderworpen is aan het verbod tot handelen voorafgaand aan de verspreiding van dit document.

Informatie betreffende beleggingen kan op ieder ogenblik onderhevig zijn aan wijzigingen zonder verdere notificatie. Informatie met betrekking tot resultaten behaald in het verleden, gesimuleerde resultaten uit het verleden en voorspellingen kunnen, onder geen beding, opgevat worden als een betrouwbare indicator van toekomstige resultaten. Hoewel BNP Paribas Fortis Private Banking redelijke maatregelen heeft genomen om ervoor te zorgen dat de informatie opgenomen in dit document juist, duidelijk en niet misleidend is, aanvaardt noch BNP Paribas Fortis Private Banking, noch de aan haar gelieerde vennootschappen, directeuren, adviseurs of werknemers, enige aansprakelijkheid voor enige onjuiste, onvolledige of ontbrekende informatie of voor enige directe of indirecte schade, verliezen, kosten, vorderingen, aansprakelijkheden of andere uitgaven die op enigerlei wijze voortvloeien uit het gebruik van of het zich beroepen op de in dit document vermelde informatie, tenzij in geval van opzet of grote nalatigheid. Een beslissing om te beleggen dient niet uitsluitend te worden gebaseerd op dit document en dient slechts te worden genomen na een zorgvuldige analyse van uw portefeuille alsmede na het inwinnen van alle nodige informatie en/of adviezen van professionele adviseurs (met inbegrip van fiscale adviseurs).

BNP Paribas Fortis heeft een beleid vastgelegd teneinde belangenconflicten te voorkomen en te vermijden. Persoonlijke beleggingstransacties van personen betrokken bij de redactie van dit document in het algemeen zijn onderworpen aan monitoring. Verder geldt specifiek het verbod om in financiële instrumenten of emittenten te beleggen waarover zij rapporteren. Deze personen ontvingen specifieke instructies voor het geval dat ze over voorkennis beschikken.

(*) BNP Paribas Fortis nv staat als kredietinstelling naar Belgisch recht onder het prudentieel toezicht van de Nationale Bank van België en de controle inzake beleggers- en consumentenbescherming van de Autoriteit van Financiële Diensten en Markten (FSMA). BNP Paribas Fortis nv is ingeschreven als verzekeringsagent onder FSMA nr. 25879 A en treedt op als tussenpersoon van AG Insurance NV.

Belangenconflicten

Belangenconflicten kunnen bestaan in hoofde van BNP Paribas Fortis nv en de met haar verbonden vennootschappen op datum van het opstellen van dit document. In dit verband werden bijzondere gedragsregels en interne procedures uitgewerkt. Deze gedragscodes en de bekendmakingen in verband met mogelijke belangenconflicten in hoofde van BNP Paribas Fortis nv en de met haar verbonden vennootschappen zijn beschikbaar op <http://disclosures.bnpparibasfortis.com> en, wat de BNP Paribas Group betreft, op <https://wealthmanagement.bnpparibas/en/conflict-of-interest.html>. U kan deze informatie eveneens bekomen via uw contactpersoon.

Certificering van de analist

De personen die vermeld staan als auteurs van de teksten waar individuele aandelen worden besproken, bevestigen dat:

1. alle opinies die vermeld zijn in deze teksten een nauwkeurige weergave vormen van de persoonlijke opinie van de auteurs over het onderwerp financiële instrumenten en emittenten; en
2. geen enkel deel van hun bezoldiging rechtstreeks of onrechtstreeks verband hield, houdt of zal houden met de specifieke aanbevelingen of opinies die in deze teksten worden gegeven.

Studiereis *naar China*

Koen De Leus

.....

©BNP Paribas Fortis - 2018
BNP Paribas Fortis nv, Warandeberg 3, 1000 Brussel - België
BTW BE 0403.199.702 - RPR Brussel

V.U. : Koen De Leus